

ευχή, καθὼς καὶ μία βαθειὰ ἀγάπη γιὰ τὴν ζωὴ τῶν Μοναχῶν.

Μὲ τὸν θάνατο τοῦ Κωνσταντίνου Ε΄, μετὰ τὴν σύντομη βασιλεία τοῦ Λέοντος Δ΄ (775-780), ἡ Αὐτοκράτειρα Εἰρήνη ἀνέλαβε τὴν ἀντιβασιλεία καὶ ἀποκατέστησε μὲ σύνεσι, ἔχουσα τὴν βοήθεια τοῦ Πατριάρχου Ἁγίου Ταρασίου, τὴν τιμὴ τῶν Ἁγίων Εἰκόνων, καὶ ἀνακάλεσε ἀπὸ τὴν ἐξορία τοὺς Ὁμολογητές.

Ἔτσι τὸ 780, ὁ ἐκ μητρὸς θεῖος τοῦ Θεοδώρου, Ὁσιώτατος Μοναχὸς Πλάτων ἐπέστρεψε στὴν Κωνσταντινούπολι, ἀφοῦ διετέλεσε ἐπὶ δέκα χρόνια Ἡγούμενος τῆς Μονῆς τῶν Συμβόλων, στὴν Βιθυνία. Ἐνέπνευσε στὴν οἰκογένειά του τόσο μεγάλο ἔρωτα γιὰ τὴν Μοναχικὴ Πολιτεία, ὥστε ἔπεισε τὸν Θεόδωρο, τοὺς γονεῖς του, τοὺς ἀδελφούς καὶ τὶς ἀδελφές του, καθὼς καὶ μερικοὺς ἀπὸ τοὺς φίλους τους, νὰ ἀσπασθοῦν τὸν Ἀγγελικὸ Βίο.

Ὁ Φωτεινὸς ἐπώλησε ὅλα του τὰ ὑπάρχοντα καὶ διεμοίρασε τὰ χρήματα στοὺς πτωχοὺς· ἄφησε μόνον ἓνα οἰκογενειακὸ ἀγρόκτημα ποὺ εἶχε στὸ ὄρος Ὀλυμπος τῆς Βιθυνίας, τὸ λεγόμενον Σακκουδίων, τὸ ὁποῖο λόγῳ τῆς τοποθεσίας του καὶ τῶν εὐνοϊκῶν συνθηκῶν ποὺ ὑπῆρχαν, θὰ ἦταν δυνατὸν νὰ μετατραπῆ σὲ Μοναστήρι, ἀφοῦ κατὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη οἱ περισσότερες Μονὲς ἦσαν ἐγκαταλελειμμένες ἐξ αἰτίας τῶν διώξεων.

* * *

ΥΠΟ τὴν σοφὴ καθοδήγησι τοῦ Ὁσιώτου Πλάτωνος, μεταμόρφωσαν σύντομα τὸν τόπο σὲ κοινοβιακὸ Μοναστήρι, ὅπου ὁ Θεόδωρος προώδευσε σύντομα στὴν πνευματικὴ ζωὴ. Ἐπέδειξε φλογερὸ ζῆλο στὴν ἐκκοπὴ τῆς παραμικρᾶς κινήσεως τοῦ ἰδίου θελήματος μὲ τὴν ἀπόλυτη ὑπακοὴ καὶ τὴν ἀποκάλυψι ὅλων τῶν λογισμῶν του στὸν Καθηγούμενό του.

Παρὰ τὴν λεπτή του κράσι καὶ τὴν ἐκλεπτυσμένη παιδεία του, ἀνελάμβανε τὰ πλέον ἐπίμοχθα ἔργα, ὥστε νὰ ἀνακουφίζη τοὺς ἄλλους Ἀδελφούς: μετέφερε νερὸ καὶ ξύλα, ἔσκαβε τὸν κῆπο καὶ σηκωνόταν ἀκόμη καὶ τὴν νύκτα κρυφὰ γιὰ νὰ μεταφέρῃ στοὺς ὤμους τὴν κοπριά, ὥστε νὰ μὴ γίνῃ ἀντιληπτὸς καὶ δεχθῆ ἐπαίνους.

Διαλογιζόμενος ἀδειαλείπτως τὸ παράδειγμα τῆς ἀπείρου συγκαταβάσεως τοῦ Σωτῆρος μας Χριστοῦ ὑπὲρ τῆς σωτηρίας τῶν ἀνθρώπων, ὁ Θεόδωρος δὲν ζοῦσε πλέον γιὰ τὸν ἑαυτό του, ἀλλὰ

γιὰ τὸν Θεὸ καὶ τοὺς Ἀδελφούς του καὶ ἔφθασε ἔτσι συντόμως στὴν κορυφὴ τῆς ἁγίας ταπεινώσεως.

Συνάπτοντας τὴν μνήμη τοῦ Θεοῦ στὴν σκέψι τοῦ θανάτου, ἔλαβε τὸ χάρισμα τῶν δακρύων σὲ τέτοια ἀφθονία, ὥστε δὲν πέ-
ρασε ἡμέρα ὡς τὴν τελευταίη του, δίχως νὰ χύσῃ γλυκὰ δάκρυα
κατανύξεως στὴν προσευχή του.

Ἐχοντας ἐμπιστοσύνη στὶς ἰκανότητές του καὶ τὴν ὑπακοή του, ὁ
Ἅγιος Πλάτων τοῦ ἀνέθεσε τὴν εὐθύνη τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Καθο-
λικοῦ τῆς Μονῆς, τὸ ὁποῖο περατώθηκε σύντομα καὶ προκαλοῦσε
τὸν θαυμασμὸ τῶν ἐπισκεπτῶν. Ὁ Θεόδωρος ἦταν πάντοτε πρῶ-
τος ἐκεῖ γιὰ τὶς Ἀκολουθίες, τὶς ὁποῖες παρακολουθοῦσε μὲ ἐγρή-
γορσι καὶ κατάνυξι, καὶ ἔφευγε τελευταῖος. Ἀγαποῦσε ἐπίσης νὰ
ἀποσύρεται ἐκεῖ μόνος τὴν νύκτα, ἐπὶ πολλὰς ὥρες, γιὰ νὰ συνομι-
λῇ μὲ οἰκειότερο τρόπο μὲ τὸν Θεό.

Ἐδειχνε μεγάλη αὐστηρότητα στὴν ἄσκησι καὶ τὴν νηστεία, δί-
χως ὡστόσο νὰ ξεπερνᾷ ποτὲ τὰ ὄρια τῶν δυνάμεών του. Δὲν
ἔτρωγε ποτὲ μέχρι χορτασμοῦ, γιὰ νὰ μὴ βαρύνῃ καὶ σκοτίζει τὴν
διάνοιά του, ἀλλὰ ἔτρωγε ὀλίγο ἀπὸ ὅ,τι τοῦ πρόσφεραν· ἔτσι,
ἦταν καλὰ προετοιμασμένος γιὰ τὴν προσευχή, δίχως νὰ γίνεται
ἀντιληπτὸ ὅτι νηστεύει.

Τὸ 787 χειροτονήθηκε Πρεσβύτερος ἀπὸ τὸν Πατριάρχη Ταράσιο,
καὶ ἔκτοτε ἐπιδόθηκε σὲ αὐστηρότερη ἄσκησι: κοιμόταν μία ὥρα
μόνον τὴν νύκτα καὶ ἀφιέρωνε ὅλο τὸ ὑπόλοιπο τῆς μακρᾶς ἀγρυ-
πνίας του στὴν προσευχή καὶ τὴν μελέτη τῶν Ἁγίων Πατέρων, τῶν
ὁποίων ἦταν ἔνθερμος μαθητής. Ὁ Μέγας Βασίλειος, ὁ Ὅσιος Δω-
ρόθεος τῆς Γάζης, ὁ Ὅσιος Νεῖλος ὁ Σιναΐτης, ὁ Ὅσιος Ἰωάννης
τῆς Κλίμακος ἦσαν ἡ ἀγαπημένη του συντροφιά.

Ἐμβραθύνοντας στὴν διδασκαλία τους γιὰ τὴν ἀποταγὴ τοῦ κό-
σμου καὶ τὴν μοναχικὴ ἀκτημοσύνη, διώρθωσε ὠρισμένες παρεκτρο-
πές, οἱ ὁποῖες εἶχαν εἰσαχθῆ στὸ ὄρος Ὁλυμπος: ὠρισμένοι Μονα-
χοὶ διατηροῦσαν προσωπικὰ ἀγαθὰ, εἶχαν ὑπηρέτες, ἀσκοῦσαν τὴν
κτηνοτροφία.

Ἡ αὐθεντία καὶ τὸ αἰσθητήριο ποὺ διέθετε ὁ Θεόδωρος ἐπὶ τῶν
Ἀρχῶν τοῦ Μοναχισμοῦ, ὠδήγησαν τὸν Ἅγιο Πλάτωνα νὰ τοῦ προ-
τείνῃ νὰ λάβῃ τὴν θέσι του στὴν Ἠγουμενία τῆς Μονῆς τοῦ Σακκου-
δίωνος, ἡ ὁποία ἀριθμοῦσε τότε περὶ τοὺς ἑκατὸ Μοναχοὺς, μεταξὺ
τῶν ὁποίων διέλαμπαν ὁ Ἅγιος Ἰωσήφ, ἀδελφὸς τοῦ Θεοδώρου καὶ

μέλλον Ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης, ὁ Ἅγιος Ναυκράτιος, οἱ Εὐθύμιος καὶ Τιμόθεος (δύο μέλλοντες Μάρτυρες τῶν εἰκονομάχων), ἀλλὰ ὁ Θεόδωρος ἀρνήθηκε ἀπὸ ταπεινοφροσύνη.

Ὀλίγα χρόνια ἀργότερα ὅμως, ἀναγκάστηκε νὰ δεχθῆ τὸ ἀξίωμα, ἐπειδὴ ἀσθένησε σοβαρὰ ὁ Πλάτων.

* * *

ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ τοῦ 795, ὁ αὐτοκράτωρ Κωνσταντῖνος Σ' (780-797) ἀπέπεμψε τὴν σύζυγό του, Μαρία τὴν Ἀρμενία, γιὰ νὰ ἐνωθῆ μὲ μία ἀνηψιὰ τοῦ Ὁσίου Θεοδώρου, τὴν Θεοδότη. Ὁ Πατριάρχης Ταράσιος ἀρνήθηκε νὰ εὐλογήσῃ τὴν ἔνωση αὐτῆ, ἀλλὰ ὁ αὐτοκράτωρ ἀνέθεσε παρὰ ταῦτα τὴν τέλεσι τοῦ γάμου σὲ ἓνα καιροσκόπο ἱερέα, τὸν Ἰωσήφ, Οἰκονόμο τῆς Μεγάλης τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίας.

Οἱ Ἅγιοι Πλάτων καὶ Θεόδωρος ἀντιτάχθηκαν τότε, ἀγανακτισμένοι, στὴν ἀξίωσι τοῦ Ἡγεμόνα νὰ ἀγνοῆ τοὺς νόμους καὶ τοὺς Κανόνας τῆς Ἐκκλησίας καὶ νὰ θέτῃ τὸν ἑαυτό του ὑπεράνω τῶν πιστῶν. Ἦσαν οἱ μόνοι ποὺ ἐξεγέρθηκαν ἐναντίον αὐτῆς τῆς καταχρήσεως ἐξουσίας καὶ γιὰ περισσότερο ἀπὸ ἓνα χρόνο ἀντιστάθηκαν σὲ κάθε προσπάθεια συνδιαλλαγῆς ἐκ μέρους τοῦ αὐτοκράτορος καὶ τῆς Αὐλῆς. Τελικά, ὁ Πλάτων συνελήφθη καὶ φυλακίσθηκε στὴν Κωνσταντινούπολι, ἐνῶ ὁ Θεόδωρος καὶ μερικοὶ ἀπὸ τοὺς Μοναχοὺς του ἐξωρίσθηκαν στὴν Θεσσαλονίκη, ὅπου ὑπέστησαν πολλὰς δοκιμασίες.

Ὅταν στὰ 797 ὁ Κωνσταντῖνος Σ' παραμερίσθηκε ἀπὸ τὴν ἐξουσία πρὸς ὄφελος τῆς μητέρας του Εἰρήνης (792-802), ὁ Πλάτων, ὁ Θεόδωρος καὶ οἱ σύντροφοί τους, οἱ ἐπονομαζόμενοι Ζηλωτές, ἀπελευθερώθηκαν καὶ ἠδυνήθησαν νὰ ἐπιστρέψουν στὴν Μονὴ τοῦ Σακκουδίωνος πρὸς μεγάλη χαρὰ τῶν μαθητῶν τους, ἔχοντας κερδίσει τὸν σεβασμὸ τοῦ Πατριάρχου, τοῦ Πάπα τῆς Ρώμης καὶ τῶν Ἀρχόντων τῆς Αὐλῆς, καθὼς καὶ τὸν θαυμασμὸ τοῦ λαοῦ, ὁ ὁποῖος ἔβλεπε στὸ πρόσωπό τους τὴν ἐνσάρκωσι τῆς ἀνεξαρτησίας τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς σταθερότητος τῆς Παραδόσεως ἐναντι τῆς κοσμικῆς Ἐξουσίας.

* * *

Η ΝΕΑ τους ἐγκατάστασι, ὡστόσο, δὲν διήρκεσε πολὺ. Οἱ συχνὲς ἐπιδρομὲς τῶν Ἀράβων τοὺς ἀνάγκασαν ἐν τέλει νὰ ἐγκαταλείψουν τὸ ὄρος Ὁλυμπος καὶ νὰ καταφύγουν στὴν Κωνσταντινούπο-

λι, ὅπου τοὺς προσέφεραν τὴν Μονὴ τοῦ Στουδίου, ἡ ὁποία εἶχε ἰδρυθῆ το 463 ὑπὸ τοῦ Ὑπάτου Στουδίου.

Ἡ μεταφορὰ αὐτὴ τῆς μοναχικῆς Ἀδελφότητος, ἡ ὁποία ἔμελλε συντόμως νὰ ἀριθμῆ ἑπτακόσιους περίπου Μοναχοὺς¹, ἔδωσε τὴν εὐκαιρία στὸν Θεόδωρο νὰ ἐφαρμόσῃ πρὸς τὸ ἀσθηρότερο, ἐν σχέσει μὲ τὴν Μονὴ τοῦ Σακκουδίωνος, τὴν Κοινοβιακὴ Τάξι, ὅπως ὀρίζει αὐτὴν ὁ Μέγας Βασίλειος.

Στὴν Μονὴ τοῦ Στουδίου ἡ βιοτὴ ἦταν μία τέλεια εἰκόνα τῆς πρώτης ἀποστολικῆς κοινότητος: ὄλων «*ἦν ἡ καρδία καὶ ἡ ψυχὴ μία, καὶ οὐδὲ εἷς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς πάντα κοινὰ*» (Πράξ. δ' 32).

Οἱ Μοναχοὶ δὲν εἶχαν ἰδιαίτερα κελιά, ἀλλὰ ἔμεναν σὲ μεγάλους κοιτῶνες καὶ φοροῦσαν ἓνα ροῦχο, τὸ ὁποῖο ἄλλαζαν τακτικά. Τὰ πάντα ἐγίνοντο μὲ τάξι καὶ ἀρμονία ὑπὸ τὴν καθοδήγησι τοῦ Ὁσίου Θεοδώρου, ὁ ὁποῖος ἦταν ἡ κεφαλὴ ἐνὸς πολυμελοῦς σώματος.

Ὅπως ὁ Μωυσῆς ἐθέσπισε τοὺς Κριτὰς γιὰ τὸν λαὸ τοῦ Ἰσραὴλ (Ἐξόδ. ιη'), συνεκρότησε μία ὀλόκληρη ἱεραρχία ὑπευθύνων, τόσο γιὰ τὴν πνευματικὴ ζωὴ ὅσο καὶ γιὰ τὴν ὑλικὴ ὀργάνωσι τῆς Ἀδελφότητος, ὥστε νὰ παραμένῃ ὁ ἴδιος πνευματικὸς Πατὴρ ὄλων καὶ καθενὸς ξεχωριστὰ γιὰ τὶς σημαντικὲς ἀποφάσεις τῆς ζωῆς του.

Ἐρύθμισε τὴν τάξι τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν μὲ τρόπο, ὥστε οἱ Μοναχοὶ νὰ εὐρίσκονται στὴν Ἐκκλησίᾳ ὅπως οἱ Ἄγγελοι στὸν Οὐρανὸ ψάλλοντες αἰώνιως τὴν δόξα τοῦ Θεοῦ ἐν ὁμονοίᾳ καὶ ἀρμονίᾳ. Κατὰ τὴν διάρκεια τῶν Ἀκολουθιῶν δὲν ἔπαυε νὰ ἐξομολογῆ καὶ νὰ δέχεται τὴν ἐξαγόρευσι τῶν λογισμῶν τῶν πνευματικῶν του τέκνων.

Τρεῖς φορές τὴν ἑβδομάδα, κατὰ τὸν Ὅρθρο, ἔκανε μιὰ σύντομη Κατήχησι², κατὰ τὴν ὁποία ὑπενθύμιζε τὸ μεγαλεῖο τῆς παρθενίας, τὴν ἀνάγκη τῆς ἀποταγῆς τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, τὴν χρεία τοῦ διαρκοῦς ἀγῶνος κατὰ τῶν παθῶν μας, ὥστε ὁ Χριστὸς

Ὁ Ὁσιος Θεόδωρος Στουδίτης ἐν μέσῳ τῶν Ἁγίων Μαρτύρων Μηνᾶ, Βίκτωρος καὶ Βικεντίου, εορταζομένων ἐπίσης κατὰ τὴν 11ην Νοεμβρίου.

νὰ κατοικῆ καὶ νὰ αὐξάνεται ἐντός μας. Συμπαραστέκετο καὶ ἐπέβλεπε μὲ ἀγάπη καὶ προσοχὴ εὐκαίρως ἀκαίρως, ἤλεγχε, ἐπιτιμοῦσε, παρηγοροῦσε, «ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ», κατὰ τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀποστόλου Παύλου (Β΄ Τιμ. δ΄ 2), μὴ ἔχων ἄλλη ἔγνοια, παρὰ τὴν σωτηρίαν τῶν Ἀδελφῶν του.

Συνέθεσε ὁ ἴδιος πολυάριθμους κατανυκτικούς λειτουργικούς ὕμνους, μεταξὺ τῶν ὁποίων οἱ σωζόμενοι στὸ Τριώδιον τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, οἱ ὁποῖοι χρησιμοποιοῦνται μέχρι τῶν ἡμερῶν μας.

Τὸ Μοναστήρι ἦταν σὰν μία μεγάλη κυψέλη: ὁ καθεὶς εἶχε ἐκεῖ ἓνα διακόνημα κατὰ τὶς δυνάμεις του, γιὰ νὰ ἐξασφαλίζῃ τὴν καλὴ πρόοδο τῆς κοινοβιακῆς Ἀδελφότητος καὶ τὴν ἀκτινοβολία τῆς στῆν Ἐκκλησία. Εὔρισκε ἐπίσης ἐκεῖ κανεὶς ἀγιογράφους, ἀντιγραφεῖς καὶ εἰκονογράφους χειρογράφων καὶ κάθε εἶδους ἐργαστήρια, τὰ ὁποῖα κατέστησαν τὴν Μονὴ τοῦ Στουδίου τὸ βασικὸ θρησκευτικὸ καὶ πολιτιστικὸ κέντρο τῆς ἐποχῆς³.

* * *

ΟΤΑΝ ἐκοιμήθη ὁ Ἅγιος Ταράσιος τὸ 806, ὁ αὐτοκράτωρ Νικηφόρος Α΄ (802-811) προεκάλεσε τὴν ἀντίθεσιν τοῦ Ὁσίου Θεοδώρου καὶ τῶν Στουδιτῶν, ἀνεβάζοντας ἓναν λαϊκὸν, τὸν Ἅγιο Νικηφόρον, στὸν πατριαρχικὸν θρόνον, κυρίως ὅμως ἀποκαθιστώντας τὸν καθηρημένο Ἰωσήφ στὶς τάξεις τοῦ Ἱερατείου.

Ὁ Πλάτων, ὁ Ἰωσήφ (ἀρχιεπίσκοπος Θεσσαλονίκης τότε) καὶ ὁ Θεόδωρος ἐξωρίσθησαν, ὁ καθένας σὲ ξεχωριστὸ νησὶ τῶν Πριγκιποννήσων. Οἱ προσπάθειες, τὶς ὁποῖες ἔκαμε ὁ αὐτοκράτωρ νὰ ὑποτάξῃ τοὺς ἄλλους Μοναχοὺς, ἔμειναν ἄκαρπες καὶ ἔτσι τοὺς διασκόρπισε σὲ ὅλες τὶς γωνιὰς τῆς Αὐτοκρατορίας.

Ἀπὸ τὴν φυλακὴν ὁ Θεόδωρος ἐνθάρρυνε τοὺς μαθητὰς του μὲ τὴν πλοῦσιαν ἀλληλογραφίαν του. Δύο χρόνια ἀργότερα, μὲ τὸν θάνατον τοῦ αὐτοκράτορος Νικηφόρου Α΄ (811), οἱ ἐξόριστοι ἐπέστρεψαν στὴν Μονὴ τους καὶ ἀπήλασαν μία σύντομην εἰρήνην.

Τὸ 815 ὅμως ὁ αὐτοκράτωρ Λέων ὁ Ἀρμένιος ἄρχισε ἐκ νέου τὴν δίωξιν τῶν ὑπερασπιστῶν τῆς τιμῆς τῶν Ἁγίων Εἰκόνων. Ὁ Θεόδωρος ἐξηγέρθη καὶ πάλιν κατὰ τῶν αὐτοκρατορικῶν παρεμβάσεων στὰ ἐκκλησιαστικὰ καὶ ἔλαβε θαρραλέα τὸν λόγο γιὰ νὰ ὑποστηρίξῃ τὴν Ὁρθόδοξον Πίστιν. Μὲ τὶς Καταχήσεις, τὶς Ἐπιστολὰς καὶ τὶς

δογματικὲς Πραγματεῖες του ἀπεδείκνυε, ὅτι ὁ Χριστὸς καὶ οἱ Ἅγιοί Του εἶναι πραγματικὰ παρόντες στὴν Εἰκόνα, ἐξ αἰτίας τῆς ἀναφορᾶς τῆς πρὸς τὸ Πρωτότυπο, καὶ ὅτι ἡ τιμὴ ποὺ τῆς ἀποδίδουν οἱ πιστοὶ εἶναι μία αὐθεντικὴ ὁμολογία τοῦ Μυστηρίου τῆς Θείας Ἐνσαρκώσεως.

Τὴν Κυριακὴ τῶν Βαΐων τοῦ 815, ὁ Θεόδωρος ὠργάνωσε εἰς τὰς ὁδοὺς τῆς Βασιλευούσης μία μεγάλη λιτανεῖα ἀπὸ χιλίους Μοναχοὺς, οἱ ὅποιοι ἔφεραν Εἰκόνες καὶ ἔψαλλαν μὲ μία φωνὴ ὕμνους πρὸς τιμὴν τους.

Ἡ σθεναρὴ του στάσις ὠδήγησε τὸν Ὅσιο γιὰ ἄλλη μία φορὰ στὴν ἐξορία καὶ τὴν φυλάκισί του στὴν Μετώπη, πλησίον τῆς λίμνης Ἀπολλωνιάδας, στὴν Βιθυνία. Ἀπὸ ἐκεῖ ὡστόσο κατῶρθωνε νὰ ἀποστέλλῃ ἓναν μεγάλο ἀριθμὸ ἐπιστολῶν πρὸς τοὺς Ὁρθόδοξους καὶ τοὺς διασκορπισμένους Μοναχοὺς του, γιὰ νὰ τοὺς μεταδίδη συμβουλὲς καρτερίας καὶ ἐλπίδος στὸν Θεό.

Κατεβλήθη προσπάθεια νὰ τὸν ἀπομακρύνουν περισσότερο, στέλλοντες αὐτὸν στὴν Βόνητα, στὸ μακρινὸ Θέμα τῶν Ἀνατολικῶν (816), ὅπου τὸν ἔκλεισαν στὴν κορυφὴ ἐνὸς πύργου, σὲ ἓναν θάλαμο, τὸν ὁποῖο ἀπεμόνωσαν, κρημνίζοντας τὴν σκάλα ποὺ ὠδηγοῦσε σὲ αὐτόν.

Ὑποφέροντας ἀπὸ τὴν ὑγρασία καὶ τὸ κρύο, ὁ Ἅγιος τρεφόταν μόνον μὲ ἓνα τεμάχιο ἄρτου κάθε δύο ἡμέρες, χωρὶς νὰ μειώσῃ τὸν ζῆλο του. Ἦταν ἔτοιμος, ἔλεγε, νὰ χρησιμοποίησῃ τὸ πετσί του σὰν περγαμνὴ καὶ τὸ αἷμα του γιὰ μελάνι, προκειμένου νὰ συνεχίσῃ τὴν ἀλληλογραφία του⁴.

Καὶ ὄντως, χάρις στὴν εὐμηχανία τῶν μαθητῶν του, κατῶρθωνε νὰ στέλλῃ ἐπιστολὰς κατὰ ἑκατοντάδες γιὰ τὴν στήριξι τῆς Ὁρθοδοξίας πρὸς κάθε κατεύθυνσι, ὡς καὶ τὴν Ἱερουσαλήμ, τὴν Ρώμη καὶ τὴν Ἀλεξάνδρεια.

Ἐνας μεγάλος ἀριθμὸς μαθητῶν του τότε ἐβασανίσθησαν καὶ ἐμαρτύρησαν. Ἀκόμη καὶ τὸν ἴδιο ἐμαστίγωσαν καὶ τὸν ἐγκατέλειψαν ἡμιθανῆ, νὰ κολυμπᾷ μέσα στὸ ἴδιο τὸ αἷμα του. Τὸν μετέφεραν τότε στὴν Σμύρνη σὲ μία φυλακὴ ἀποκομμένη ἀπὸ κάθε ἐπικοινωνία μὲ τὸν ἔξω κόσμον. Ἀπὸ ἐκεῖ ἐξῆλθε τελικὰ τὸ 820, μετὰ τὸν θάνατο τοῦ αὐτοκράτορος.

Ο ΔΙΑΔΟΧΟΣ του, Μιχαήλ Β΄ ὁ Τραυλὸς (820-829), εἶχε ἀνοίξει τὶς φυλακές, ἀλλὰ δὲν εἶχε ἐπιτρέψει τὴν ἐπίσημη ἀναστήλωσι τῶν Ἀγίων Εἰκόνων· ἔτσι, ὁ Ὅσιος Θεόδωρος δὲν εἶχε τὴν ἄδεια νὰ ἐπιστρέψῃ στὴν Κωνσταντινούπολι, ὅπου ἄλλωστε ἡ περίφημη Μο- νὴ του εἶχε καταληφθῆ ἀπὸ ἄλλους Μοναχοὺς.

Τότε, ἐγκαταστάθηκε προσωρινὰ μὲ μερικοὺς μαθητὲς του στὴν Μονὴ Κρήσκεντος, στὸν κόλπο τῆς Νικομηδείας, χρειάστηκε δὲ νὰ παραμείνῃ καὶ σὲ μερικὰ ἄλλα μέρη, γιὰ νὰ ἐνισχύσῃ τὸ στρατόπε- δο τῶν Ὁρθοδόξων. Μετὰ τὰ ταξίδια του αὐτὰ ὅμως, ἐξαντλημένος ἀπὸ τὶς στερήσεις, τὶς κακουχίες τῆς ἐξορίας καὶ τοὺς μόχθους τῆς ἀσκήσεως, ἀσθένησε ἀπὸ βαρεῖα ἀρρώστια στὸ στομάχι. Ἐπέστρε- ψε στὴν Μονὴ Κρήσκεντος, ἔχοντας μείνει σκελετός, χωρὶς ὅμως νὰ παύσῃ νὰ προΐσταται τῆς ζωῆς τῆς Ἀδελφότητος, νὰ διδάσκῃ καὶ νὰ τελῆ τὰ ἱερὰ Μυστήρια.

Τέλος, ἀναπαύθηκε ἀπὸ τοὺς περισσοὺς ἀγῶνες του⁵ τὴν 11η Νοεμβρίου 826, ἀφοῦ μετέλαβε γιὰ τελευταία φορὰ τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καὶ ἔδωσε ἐντολὴ στοὺς Μοναχοὺς του νὰ ἀρχίσουν τὴν Νεκρώσιμη Ἀκολουθία καὶ νὰ ψάλουν τὸν Ἄμωμον (Ψαλμ. ριη΄). Ὅταν αὐτοὶ ἔφθασαν στὸν στίχο: «*Εἰς τὸν αἰῶνα οὐ μὴ ἐπιλάθωμαι τῶν δικαιωμάτων σου, ὅτι ἐν αὐτοῖς ἐζήσάς με*» (Ψαλμ. ριη΄ 93), ὁ Ἅγιος Θεόδωρος παρέδωσε τὴν ὀσιακὴ ψυχὴ του εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος, σὲ ἡλικία 67 ἐτῶν.

(*) *Νέος Συναξαριστὴς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας*, ὑπὸ Ἱερομονάχου Μακαρίου Σιμωνοπετρίτου, τ. Γ΄, Νοέμβριος, σελ. 125-132, ἐκδόσεις «Ἰνδικτος», Ἀθῆναι 2004. Ἐπιμέλ. ἡμετ.

1. Ὁ ἀριθμὸς αὐτὸς πρέπει νὰ περιλάβῃ καὶ τοὺς Μοναχοὺς ποὺ διέμεναν στὰ Μετόχια, διότι τὸ μέγεθος τοῦ Ναοῦ τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίου, τὰ ἐρείπια τῆς ὁποίας σώζονται, δὲν συνάδει μὲ μία τόσο πολυπληθῆ Ἀδελφότητα.
2. Οἱ *Κατηγήσεις* αὐτές, τῶν ὁποίων ἔχουμε δύο ἐκδόσεις, ἀναγινώσκονται ἀκόμη τρεῖς φορὲς τὴν ἐβδομάδα στὰ Μοναστήρια. Βλ. *Μεγάλῃ Κατήχησις* (κείμεν., μετάφ.), ἐκδ. ΕΠΕ, Φιλοκαλία τῶν Νηπτικῶν καὶ Ἀσκητικῶν 18-18Α, Θεσσαλονίκη 1996· *Μικρὰ καὶ Μεγάλῃ Κατήχησις* (κείμεν.), ἐκδ. «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσσαλονίκη 1982.
3. Ὁ τρόπος ζωῆς τῆς Μονῆς τοῦ Στουδίου ἐγίνε τὸ πρότυπο ἑνὸς μεγάλου ἀριθμοῦ βυζαντινῶν Μοναστηριῶν, ἰδιαίτερα τῆς Μεγίστης Λαύρας τοῦ Ἁγίου Ἀθανασίου τοῦ Ἀθωνίτου, καθὼς καὶ ρωσικῶν Μονῶν, ἀπὸ τὸν ΙΑ΄ αἰῶνα.
4. Βλ. Ἐπιστολὴ II, 66.
5. Κατ' ἄλλους ἐκοιμήθη στὴν Πρίγκιπτο ἢ στὸ ἀκρωτήριο Ἀκρίτας. Βλ. τὴν μνήμη τῆς Ἀνακομιδῆς τῶν Λειψάνων του κατὰ τὴν 26η Ἰανουαρίου.